

Марія Кирилюк
(Умань, Україна)

МОВНА КУЛЬТУРА СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОЛОДІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОКРАЩЕННЯ

Для нинішнього часу характерним є зростання інтересу до мови, до мовних проблем, нових не завжди позитивних тенденцій мовного вжитку. Серед найбільш актуальних для обговорення у німецькому суспільстві проблем лідером уже тривалий час є вплив англійської мови як джерела запозичень. Дискусія ведеться також навколо реформи правопису, зниження якості мови в медіях і не в останню чергу викликає занепокоєння рівень мовної культури сучасної молоді. Щодо останнього, то молодіжна мова є не лише предметом дискусій в суспільстві, але передусім об'єктом дослідження науковців. При цьому вона оцінюється суперечливо чи як певне досягнення, чи як негативний фактор у розвитку мови, прояв її занепаду [1].

Деякі дослідники визначають молодіжну мову як контра - чи антимову (Kontra - oder Antisprache) [2], засвідчують цим той факт, що молодь, спілкуючись таким чином, не прагне зберегти існуючі мовні чи культурні норми, не ставить собі за мету досягти порозуміння з дорослими. Для підростаючого покоління в різних регіонах, соціальних верствах чи вікових групах йдеться передусім про те, щоб знайти себе, самовизначитися. Адже молодь реагує на суспільні зміни більш чутливо, більш енергійно, розвиваючи свою власну субкультуру, замість того, щоб залишатися в середовищі, яке віджило. Мова молодих людей слугує їм при цьому в однаковій мірі як засобом дистанціювання від світу дорослих, так і засобом встановлення єдності в межах власної групи.

Власне молодіжна мова не є феноменом лише сьогодення. Адже перші дослідження мови студентів в 17-18 ст. належать ще Й.В.Гете. Однак на цьому як і на інших етапах її свого роду історії, якими є у післявоєнні роки минулого століття «хуліганський китайський» 50-х, тінейджерський жаргон 60-х, усічена мова 70-х чи дефектні діалоги останніх десятиліть (Eva Neuland) [1], відмежування від дорослого світу здійснюється через протест проти нормативного мовлення, з яким цей світ асоціюють. Скоріше за все йдеться не стільки про лексичні чи будь-які інші суто мовні новотвори, скільки про перебудову чогось існуючого, уже прийнятого.

Як прояв мовної варіативності по відношенню до літературної мови, молодіжна мова в свою чергу зберігає тенденцію до варіювання, оскільки мовний вжиток молоді при більш близькому розгляді виявляється далеко не гомогенним. Він розпадається на стилі окремих груп, які в однаковій мірі зазнають критики та звинувачень у безвідповідальному поводженні з мовою.

Однак якою мірою справедливими є такі звинувачення в адресу молодіжної мови та її користувачів? Щодо останніх, то йдеться, на думку дослідників, про молодих людей віком орієнтовно від 12 до 18 років, комунікативна поведінка яких в офіційних установах (переважно школах чи інших навчальних закладах), може оцінюватися як нормативна. Правда поза їх межами молодь спілкується зовсім інакше.

Прикметно, що така мовна комунікація не обмежується лише екзотичними чи специфічними суто для молодіжного вжитку модними словами, характерною для неї є також розмовна загально вживана лексика, яка властива і мовленню дорослих. Однак, трапляючись у мові молоді надміру часто, вона привертає до себе увагу, хоча і не є специфічно молодіжною. На думку проф. Маргот Хайнеманн, безпідставно вважати її виключно лайливо-нецензурною, як і те, що мову німецької молоді вирізняють численні англіцизми. Насправді встановлено, що їх відсоток не перевищує 0,8 [4]. Зрештою останнє не є властивим лише молодіжній мові, а відображає нові тенденції мовного вжитку в нинішніх умовах інтенсивних мовних контактів.

Ще одним проявом впливу на мову сучасних суспільних процесів є зумовлена появою нових форм комунікації тенденція до зближення її писемного та усного стилів. Адже, будучи виконаними в письмовій формі як свого роду тексти, SMS, E-Mail чи їм подібні повідомлення виявляються обтяженими структурами усного мовлення і як наслідок вирізняються розмовним характером вживаної лексики та ігноруванням правил граматики.

Порушення норм щодо вживання розділових знаків, форм умовного способу, відмінкових форм, а також змішане вживання німецької мови з англійською – далеко не повний перелік мовних особливостей сучасних форм спілкування, якими послуговується передусім молодь, що дає черговий привід для критичної оцінки рівня її мовної культури [2].

Наукові дослідження останнього часу засвідчують, наскільки різноманітними є прояви молодіжного мовлення, коли кожною групою розвиваються свої власні мовні форми. Прикметно, що діалектне мовлення молоді є менш ламаним, аніж у оточуючих дорослих, а молоді люди турецького чи російського походження через формування такого внутрішнього мовного стилю досягають певної соціальної захищеності.

Для кожної окремо взятої молоді людини молодіжна мова є мовним досвідом, який носить скороминучий характер. В своє подальше доросле життя молоді люди мало що беруть із нього, окрім того, що входить до загального вжитку. Адже дещо з лексики молодіжної мови з часом стає надбанням мови літературної, в чому проявляється її продуктивність, як джерела поповнення словникового складу мови.

Можливості покращення мовної культури молодих людей бачаться в наступному: толерантності та виваженості по відношенню до проявів варіативного мовлення як молодіжна чи діалектна мова; забезпеченні взірців нормативного мовлення з боку вчительства; використанні в навчальному процесі шкіл чи інших навчальних закладах Німеччини креативу молодіжного мовлення, а також підготовці молодих людей до нових комунікативних ситуацій та відповідних сучасним вимогам компетенцій мовного вжитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Der Sprachdienst Heft 4/2001, S.149, 150.
2. Der Sprachdienst Heft 4/2003, S.154,155.
3. Der Sprachdienst Heft 5-6/2005, S.177-188.
4. Der Sprachdienst Heft 4/2008, S. 281-284.